

Ruis, February 2006

Gestommel in de achterkamer Dominique Petitgand by Het Muhka

GRATIS MAANDELIJKE KRANT ROND NIEUWE (POP)MUZIEK
FEBRUARI 2006 - 16

EEN UITGAVE VAN (K-RAA-K) VZW
SCHELDESTRÁAT 169 B-9040 GENT WWW.KRAAK.NET

RUIS

I'd say to myself :
"there's no reason to be afraid"

"IK HEB BUIKPIJN", ZEGT EEN KINDERSTEM EN EEN PAAR TELLEN STILTE LATER IS HET NUMMER VOORBIJ. IN EEN ANDER FRAGMENT NEURIET EEN MAN OP DE ACHTERGROND, RUMOERIG CAFÉ – GEROEZEMOES WORDT IN EEN ACCELERERENDE PARALLELMONTAGE ONDERBROKEN DOOR EEN MANNENSTEM DIE ZEGT DAT HIJ VALT. EEN MEISJE VRAAGT OF ZE NAAR BUITEN MAG GAAN, EEN BROMMER SCHEURT DE STRAAT UIT. DE FRANSE GELUIDSKUNSTENAAR DOMINIQUE PETITGAND HEEFT DE MENSELIJKE STEM TOT SPIL VAN ZIJN WERK GEMAAKT EN WERKT AL SINDS 1992 AAN ZIJN ASSEMBLAGES VAN ZINSFLARDEN, GERITMEERDE STILTES EN SUBTIELE KLANKEN. ZELF KLINT HIJ AAN DE ANDERE KANT VAN DE LIJN ZOALS HET EEN PARIJSE KUNSTENAAR BETAAMT: HIJ IS GEEN MUZIKANT, MAAR EEN KUNSTENAAR, EN MAAKT GEEN "NUMMERS" MAAR "WERKEN".

it was very dark,
there was absolutely no light

Gestommel in de achterkamer

DOMINIQUE PETITGAND IN HET MUHKA

Buikspreekers

In februari kan je in het Antwerpse Muhka naar La cécité/Blindness gaan luisteren, een geluidsinstallatie voor vijf speakers. Het dromerige microkosmos waarin je als luisteraar wordt gedompeld, lijkt over niets betekenisvol te gaan. "Mijn personages vertellen banale verhalen zonder documentaire waarde", zegt hij zelf, "het zijn louter abstracte symbolen". Meer van tel voor Petitgand is het publiek, dat de "récits et paysages mentaux" in eigen hoofd moet aanvullen. "La pensée est toujours plus riche que les phrases qui en émanent". In deze mentale ruimte worden de zinnen soms in loop gezet zoals gedachtengangen in cirkels lopen of het geheugen door herhaling gesmeed wordt.

Hoewel de natuurlijkheid van de stemmen het niet laat uitschijnen, is niets zomaar uit de realiteit geplukt. Alles is constructie, mensen worden in Petitgands atelier uitgenodigd op basis van hun persoonlijkheid, waar hij hun stemmen opneemt in een "mélange entre l'improvisation et la direction d'acteurs". Het zijn geen acteurs die een scenario aflezen, achteraf monteert hij fragmenten die uit verschillende opnamesessies van verschillende tijdstippen kunnen komen. "Ik maak fictie op een experimentele manier, zonder daarom de conventies van de cinema te gebruiken. Je kunt mijn mise-en-scène meer vergelijken met Alain Platel, dan met het oude Franse theater."

Cinema is geen klein beetje de referentie, want wie in een museum voor beeldende kunst een zaal volledig in het donker hult, kan niet anders dan juist geobsedeerd door het (afwezige) beeld zijn. "Avoir abandonné l'image me permet de rendre plus aigu ce paradoxe: à la fois cette présence, très précisément travaillée, d'une personne, et son absence totale". Zelf maakte hij ooit abstracte films zonder verhaal, laboratoria voor de montagemodussen waarmee hij nu

kwistig rondstrooit in zijn geluidskunstwerken. Verf en penseel uit de filmwereld, zoals tijd, duur, sequentie, oogpunt en kader worden om de oren van het publiek geslagen dat haar eenzaamheid in de lege ruimtes van zijn installaties deelt met een paar luidsprekers. Zou het een toeval zijn dat de Franssen bekend staan voor hun praatfilms, waarin de personages eindeloze discours voeren die over niets gaan? Ik zeg het hem maar niet, want natuurlijk heeft ook Petitgand lak aan reductionistische categorisering in de dierenkooien van de circusdirecteur, "le critique d'art". Liever zegt hij eerder te verwijzen naar Godard, Tati, Ozu, Kurt Weill, Bresson en Percec dan naar John Cage, Pierre Schaeffer of Deleuze. "Chez Percec, je découvre comment l'intimité peut paradoxalement trouver à s'exprimer dans la froideur et l'impersonnalité des inventaires et des listes." Om die laatste reden zegt Petitgand ook te houden van de kille omgeving van musea. "Ik wil geen intimiteit in mijn werk", zegt de man van de doorleefde stemmen en bezwerende elektronieklankjes.

Weg met de muziek, leve de artistieke stilte

De Franse kunstenaar kan wel meepraten over het ontnuchterende effect van onbekende plaatsen. Zijn werk wordt zowel als cd, installatie of concert gepresenteerd, en binnen wisselende habitats van nu eens musea, cinema's of radiouitzendingen, of dan weer op de Bühnes van elektronische muziekfestivals, of klankpoëzie. "Je me sens à l'aise partout, ou tu peux dire aussi un extra-terrestre dans chaque terrain." Geluidskunst wordt steeds meer aanvaard in de galleries en musea van het circuit van de plastische kunsten, ondanks het feit dat ze toch moeilijker verkoopbaar lijkt. "Je n'ai pas l'impression de

fabriquer un objet, je déclenche plutôt des perceptions mentales, des faits de réflexion, de pensée, de mémoire, d'imagination. Mon travail a plus à faire avec le phénomène qu'avec l'objet." Zijn werk wordt gevormd, maar niet inhoudelijk bepaald door de presentatiecontext. Daardoor is het steeds een combinatie van oud en nieuw werk, de installatie in het Muhka is hier een bijvoorbeeld van. Er wordt gewerkt met ouder materiaal, maar het komt op een nieuwe manier op de toehoorder af... of niet, want de stiltes in zijn werk, zijn te opvallend aanwezig om toevallig te zijn. "Ik speel graag met dit toeval", zegt hij. "In films kan je stiltes vergelijken met een zwarte frame tussen verschillende scènes ofwel het zwartbeeld op het einde van de totale film. Mijn stiltes hebben de ambiguïteit om tegelijkertijd overgang en einde te kunnen zijn." Ze zijn bedoeld als instrument om spanning op te wekken en willen de luisteraar radicaal bij het werk betrekken. Stiltes winnen het in zijn laatste werk ook steeds meer van de minimale extra klanken en drones die het zaakje af maken. Petitgand weerlegt bruusk het feit dat hij elektronische muziek gebruikt. Alle geluiden zijn akoestisch en hij noemt de microfoon zijn belangrijkste instrument. De "muzikale" klanken noemt hij hiërarchisch onderschikt aan de stemmen. "Ik ben met andere dingen bezig dan het formele onderzoek van veel muziek." Hij omschrijft de klanken als een soort rationale pauzes voor korte affectieve momenten. "La musique repose la lecture. Quand on lit, on lève parfois les yeux tout en restant dans la même tension." "Misschien zoals bij Pasolini", zegt hij, "dient de muziek niet om het drama te onderlijnen, maar is het eerder horizontale, lineaire, platte muziek zonder evolutie, zoals horloges om de tijd te laten voortgaan." -SK

VAN 1 TOT 31 FEBRUARI AUDITORIUM LA CÉCITÉ/BLINDNESS
- WWW.MUHKA.BE